

Tema 8

Implicacions logopèdiques de les neuropaties desmielinitzants

1 RESULTATS DE L'APRENTATGE:

Quan acabeu aquest tema heu de ser capaços de:

- Identificar, classificar i establir un pronòstic aproximat de les malalties desmielinitzants més freqüents, que donen lloc a una alteració de la parla.
- Determinar les afectacions en la parla dels pacients amb una malaltia desmielinitzant a partir de la seua història clínica.

2 CONCEPTES BÀSICS

Els nervis perifèrics són en realitat feixos de fibres nervioses.

- Les fibres més **gruixudes** condueixen els missatges que estimulen els músculs (fibres nervioses motores) i la sensibilitat tàctil i de la posició (fibres nervioses sensibles).
- Les fibres sensibles més **fines** condueixen la sensibilitat al dolor i la temperatura, i controlen les funcions automàtiques de l'organisme.

Les **cèl·lules de Schwann** envolten cadascuna de les fibres nervioses i formen moltes capes d'aïllant gras conegudes com beina de mielina.

2.1 FIBRES MIELÍNiques I AMIELÍNiques

Quan parlem de fibres ens referim a axons.

2.1.1 Axons mielínics

Aquells que estan recoberts per un embolcall d'un material de tipus gras anomenat mielina (beina de mielina).

La mielina no condueix el corrent elèctric: **és aïllant** (aïllat elèctricament del líquid extracel·lular).

2.1.2 Axons amielínics

Aquells que no tenen embolcall de mielina.

Tipus de Fibra		Diàmetre	Funció	Velocitat de transmissió	
MIELÍNÍQUES	A	ALFA	GROSSA 10-20µm	MOBILITAT Múscul esquelètic (motoneurons alfa)	7-120 mm/s
	A	BETA	GROSSA 5-12µm	TACTE / PRESSIÓ /VIBRACIÓ	4-70 mm/s
	A	GAMMA	PRIMA 3-6µm	PROPIOCEPCIÓ (fus muscular)	10-50mm/s
	A	DELTA	PRIMA 2-5µm	DOLOR agut/localitzar Temperatura (T) /Tacte	6-30 mm/s
	B		PRIMA <3 µm	NV SIMPÀTICS autonòmics preganglionars	3-15 mm/s
AMIELÍNÍQUES			DOLOR profund no localitzat/T/ S. autonòmic postganglionar	0,5-2 mm/s	

3 MALALTIES DESMIELINITZANTS

És un grup de malalties neurològiques que afecten generalment adults joves i que es caracteritzen per una **inflamació i destrucció** selectiva de la **mielina** del **sistema nerviós central** i pel respecte del sistema nerviós perifèric. Dona lloc a una disminució en la velocitat de conducció en el EMG.

3.1 CLASSIFICACIÓ

A. Síndromes aïllats.

1. Leucoencefalitis aguda hemorràgica de Hurst*.
2. Encefalomièlitis aguda desmielinitzant*.
3. Neuritis òptica
4. Mielopaties inflamatòries**

*encefalitis aguda fatal. Malalties autoimmunes post infeccioses: reacció immunològica croada contra antígens de la mielina unit a agents infecciosos o una vacuna. Malalties amb final fatal, sobretot Hurts.

**medul·la espinal.

B. Esclerosi múltiple (EM)

C. **Formes especials d'EM** (EM amb característiques patològiques diferents) encefalitis hiperagudes paraxials:

1. S. Maligna o Marburg (escleròtica).
2. S. Schilder (EM infància) (difusa).

3. S. Concèntrica de baló (concèntrica)
4. Malaltia de Devic

4 ESCLEROSI MÚLTIPLE (EM)

Malaltia crònica recurrent inflamatòria del SNC d'origen desconegut. Apareixen en la TC com lesions hiperintenses que són plaques de desmielinització que solen acabar amb **greu atròfia subcorticals (ganglis basals)**, destrucció del teixit nerviós central (**substància grisa i substància blanca**) i **infiltració meníngia**. Es respecta el SNP.

4.1 CARACTERÍSTIQUES:

1. **Cronicitat:** és a dir, el procés patològic sempre està actuant. Externament podem veure-ho en forma de brots, però, és una malaltia crònica.
2. **Recurrència:** en forma de brots.
3. **Origen inflamatori:** hi ha una activació del sistema immune amb infiltració limfocitària.
4. **Descartar altres possibles causes.** El diagnòstic d'EM és un diagnòstic d'exclusió. Hem d'excloure totes les causes que simulen aquesta malaltia.

4.2 SIGNES I SÍMPTOMES SUGGESTIUS DE LA EM

Inici	Curs de la malaltia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Alteració de la sensibilitat (1er símptoma): hipoestèsies i parestèsies. 2. Alteració motora (debilitat en MMSS o/i MMII). 3. Disfunció del Tronc encèfal: disàrtria, diplopia, disfàgia i vertigen. 4. Alteracions visuals (Neuritis Òptica): escotoma central. 5. Síndrome cerebel·losa: disàrtria cerebel·losa, incoordinació motora, tremolor cinètic.	<p>Alteració de tots sistemes funcionals neurològics (piramidal, sensitiu, cerebel·lós, tronc, visual i mental).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neuritis Òptica (dolor, pèrdua de visió, etc). 2. Mielitis transversa<ol style="list-style-type: none"> a. Síndrome medul·lar anterior: afectació bilateral dels MI amb afectació de vies piramidals. b. Síndrome cordonal posterior: afectació de vies profundes sensitives. c. Síndrome de Brown-Séquard: síndrome de dissecció medul·lar (afectació via piramidal i sensitiva). 3. Alteració d'esfínters i sexual (5%): factor de mal pronòstic clínic. 4. Alteració cognitiva i psiquiàtrica (<5%). 5. Etc.

4.3 FORMES CLÍNIQUES

Un **brot** es defineix com aquella **disfunció neurològica** amb una durada de més de **24 hores**. Solen evolucionar en dies o setmanes amb recuperació completa, parcial o nul·la.

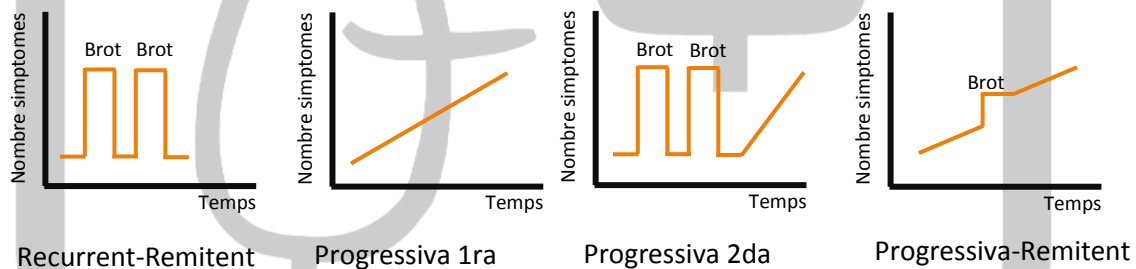
1-EM Remitent-recurrent: brots recidivant. Sense progressió de la clínica entre els brots. És la forma més freqüent al iniciar la malaltia.

2-Esclerosi Múltiple Primària Progressiva: pacients que des del principi s'inicien amb progressió sense haver-ne tingut mai brots. Té molt mal pronòstic.

3- Esclerosi Múltiple Secundària Progressiva: al inici és remitent-recurrent, però després progressa i la incapacitat progressa gradualment entre els brots.

4-Esclerosi Múltiple Progressiva-Recurrent: des de el inici progressiva amb recaigudes en forma de brot.

5-SAP (Single attack with secondary PROGRESSION).

4.4 LLENGUATGE EN L'ESCLEROSI MÚLTIPLE

Atès que l'inici de l'EM ocorre en **adults joves** i que és una **malaltia crònica**, algunes persones amb EM i dificultats de comunicació hauran de manejar aquestes dificultats durant **una gran part de la seua vida adulta**.

4.4.1 Alteració de la veu i la parla

- **Disàrtria espàstica-atàxica mixta-** Articulació imprecisa. **Parla lenta i imprecisa, amb emissió poc clara de les vocals i consonants, amb pauses inadequades o excessiva prolongació dels sons.**

Manifestacions: l'alentiment i la debilitat dels moviments linguals. En menor grau, dificultats relacionades amb els moviments dels llavis i la mandíbula.

- **Disfonia-** Anormalitats de la veu:
  - Canvis en el **timbre** de la veu, la qual pot ser **ronca, inflada o forçada-estrangulada**.
  - Excessiva **ressonància nasal**.

- El **volum** pot ser **baix** i disminuir amb la fatiga.

En alguns casos només poden expressar-se amb frases curtes.

- Aquests canvis són conseqüència:

- Les alteracions respiratòries poden produir-se per manca de capacitat respiratòria o pot produir-se una **falta de coordinació entre la respiració i la fonació** durant la parla.

- Les alteracions del sistema **laringi** poden ser causades per una **hiper o hipofunció d'aquest**.

- **Disprosòdia**- Anormalitats en la melodia de la parla

- Alentiment o excessiva **velocitat** de la parla.

- Poques variacions en el **to** o, per contra, variacions massa marcades.

- Excessiva variació del **volum** de veu.

- Aquestes alteracions són conseqüència:

- D'un **control respiratori** disminuït.

- De **disfuncions laríngies i articulatòries**.

- D'una **coordinació pobre** entre aquests components.

4.4.2 Alteració de la cognició i de les funcions lingüístiques superiors

Dificultat per a:

- **Comprendre** les **subtiletes** del llenguatge
- **Integrar informació** oral o escrita
- Traure **conclusions**
- **Estructurar** de manera coherent el seu **discurs**.

La **manca de consciència del dèficit cognitiu** també és comú i normalment se subestima, i **pot dificultar l'ús adequat d'estratègies i tècniques per a optimitzar la comunicació**.

1- Alteracions de l'accés al lèxic

- Pauses inadequades .

- Un ús imprecís de les paraules.

- Disminució de la iniciativa verbal.

2- Alteracions de la comprensió.

Tot i que en l'EM no solen trobar-se alteracions greus de la comprensió, poden trobar-se **dificultats** per a **entendre missatges si són llargs o complexos**.

3- Raonament abstracte.

Poden tenir dificultats per a **entendre acudits, metàfores, frases ambigües o per a explicar conceptes complexos**, tant oralment com per escrit.

4- Construcció de frases.

Poden tenir tendència a emetre **frases incompletes o incongruents**.

5- Discurs: explicar, discutir, conversar.

- La capacitat **oratòria pobra o confusa**.

- Pot trobar **dificultat per a transmetre** la informació essencial i pot haver-hi tendència a **repetir** la informació.

4.4.3 Alteració de la lectoescriptura

1- Llegir

- **Difícil** a causa d'**alteracions visuals i motores**.

- Les alteracions **cognitives** poden afectar les tasques de **lectura complexa**, com ara llegir el diari o novel·les.

2- Escriure

-L'**atàxia** o la **manca de força** a les mans i les **alteracions cognitives i lingüístiques** poden interferir nombroses activitats que impliquen l'escriptura:

signar, prendre notes, fer servir una agenda o activitats d'escriptura complexa

5 CHARCOT-MARIE-TOOTH DESMIELINITZNAT

És una neuropatia **hereditària motora i sensitiva**.

La malaltia es fa evident **en l'adolescència o l'edat adulta primerenca**, però l'inici pot ser en qualsevol moment des de la primera infància fins a l'edat adulta tardana.

Característiques clíniques:

- **Debilitat i atròfia muscular d'inici distal en peus i cames** (cama en cigonya i peus "cavos") que es va estenent a mans i músculs proximals.

- **Alteració de la sensibilitat**, sobretot **profunda**, que causa **atàxia sensitiva**.

- Paràlisi de les **cordes vocals**: veu ronca

Mª Dolores Ortiz-Masià, MD, PhD